

FETHİYE TİCARET VE SANAYİ ODASI

YUNANİSTAN ÜLKE RAPORU

GİRİŞ

Bu raporda Yunanistan'ın ekonomik ve ticari konumunu ve Türkiye ile olan ekonomik ve ticari ilişkilerini başta ihracatçılarımız olmak üzere ilgili kesimlere aktararak karar alma sürecine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. İhracatçılarımızın başta kalite ve standartlar olmak üzere uluslararası pazarlamanın sürekli değişim içindeki dinamiklerine gösterdikleri uyum Yunanistan'a yönelik ihracatımızda da 1999 sonrasında hızlı bir büyüme yaşanmasını sağlamıştır. Diğer taraftan bu büyümenin kalıcı olması için ilgili tüm kesimlere büyük görevler düşmektedir.

2008 sonunda iki ülke arasındaki ticaretin 3,5 Milyar \$'ı aşması, her yıl yarım milyon Yunanlının Türkiye'yi ziyaret etmesi, Türkiye'deki Yunan yatırımlarının 5 Milyar \$'ı aşması, Yunan Milli Bankası'nın Finansbank'ı satın almak için gerçekleştirdiği sermaye ihracının Yunanistan tarihinin en büyük rakamı olması ve çoğaltılabilecek benzeri örnekler hem ilişkilerin geldiği yer açısından hem de sorunların uzun bir müddet daha buz kalıplarında tutulacağına ilişkin beklentilerin önemli göstergeleridir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	2
YUNANİSTAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	3
1.0 GENEL EKONOMİK DURUM	4
1.1 EKONOMİK DURUM.....	4
1.2 SEKTÖRLER	5
1.2.1 TARIM SEKTÖRÜ	5
1.2.2 SANAYİ SEKTÖRÜ	5
1.2.3 ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ.....	6
1.2.3.1 DEMİRYOLU.....	6
1.2.3.2 KARAYOLU	6
1.2.3.3 DENİZYOLU	6
1.2.4 TURİZM SEKTÖRÜ.....	6
1.2.5 İNŞAAT SEKTÖRÜ	7
1.3 DIŞ TİCARET	7
2.0 TÜRKİYE İLE EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ.....	8
3.0 TİCARİ İLİŞKİLERDE BİLİNMESİ GEREKEN KONULAR.....	10
KAYNAKÇA	16

YUNANİSTAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER

ÜLKE KİMLİĞİ

Resmi Adı:	Helenik
Yönetim Sekli:	Cumhuriyet
Cumhurbaşkanı:	Karolos Papoulias (12 Mart 2005'ten beri)
Başbakan:	Giorgos Andrea Papandreou (6 Ekim 2009'dan beri)
Başkent:	Atina
Dil:	% 99 Yunanca, % 1 İngilizce, Fransızca
Resmi Tatiller:	25 Mart (1821), Bağımsızlık Günü
Anayasa:	11 Haziran 1975, Mart 1986 ve Nisan 2001 'de değiştirildi.
Yüzölçümü:	131.957 km ² , Adalar 24.796 km ² toplam ada sayısı 2000
Nüfus:	11.171.740 (Haziran 2009 tahminleri)
Nüfus Artış Oranı:	% 0,127 (2009 tahmini)
Nüfus Yoğunluk:	84,66 kişi/m ²
Etnik Gruplar:	% 98 Yunan Ortodoks, % 2 Müslüman Türk ve diğer
Dil:	Yunanca
Din :	% 98 Yunan Ortodoks, % 1,3 Müslüman, % 0,7 diğerleri
Para Birimi:	Euro
İklim:	Tipik Akdeniz ikliminin etkisi altındadır. Ocak ayı ortalama sıcaklığı Selanik'te 6°C, Atina'da 10°C'dir. Yaz aylarında bütün ülkeye sıcak ve kurak bir hava egemen olup, temmuz ayı ortalama sıcaklığı 26–28°C arasında değişir. Yıllık ortalama yağış miktarı batı kıyılarından doğuya ve güneye doğru gittikçe azalır.
Komşu Ülkeler:	Kuzeyde Arnavutluk, Makedonya Cumhuriyeti, Bulgaristan, Kuzey Doğuda Türkiye

1.0 GENEL EKONOMİK DURUM

1.1 EKONOMİK DURUM

Küçük ve dışa karşı çok açık olan ülke, toplam milli gelirden AB ülkeleri içinde Portekiz'den sonra en düşük değere sahip. Yapılan özelleştirmelere karşın devletin ekonomide ağırlığı hala devam etmektedir.

1970'lerde gösterilen düşük büyüme oranlarına ana olarak ekonomide geniş biçimde yer alan kamu sektörü gösterilmektedir. Devlet, 1990'lı yılların başlarına kadar savunma sanayi, hava ve demir yolları, rafineriler ve sanayi sektörünün %70'inde vardı.

1998 yılında Avrupa Para Birliğine katılım çerçevesinde kapsamlı bir özelleştirme programına girilmiştir. Sanayinin çoğu, Selanik ve Atina'da toplanmıştır. Kuzey bölgelerinde ve Ege adalarındaki altyapı yetersizliği hükümetin merkeziyetçiliği azaltma ve yerel yönetimleri güçlendirme çabalarını engellemiştir. 1996 yılı Mayıs ayında yeni bir düzenleme getirilerek kamunun özel sektörü örnek alarak yeniden yapılanmasını, iş planları benimsemesini ve sorumluluk sahibi yöneticilerin atanmasını öngörmüştür.

Yunanistan'ın Temel Ekonomik Verileri

	2007	2008	2009*	2010*
GSYİH (milyar dolar)	312,8	337	319	335,5
GSYİH (Tük. Fiyatları, milyar Euro)	228	230	248	258
GSYİH (Büyüme %)	4	2	- 0,9	0,4
Nüfus (milyon)	11	11	11	11
Kişi başı GSYİH (\$ PPP)	29.398	31.071	31.346	31.851
İşsizlik Oranı (%)	8,3	8	8,1	7,8
Döviz Kuru (Ort./Eurodolar)	1,37	1,46	1,29	1,30
Enflasyon (tük. Fiyatları %)	3	4	2,6	2,4
İhracat (milyar dolar)	23.911	25.636	19.810	20.134
İthalat (milyar dolar)	80.792	83.991	67.527	70.273
Cari işlemler dengesi (milyar dolar)	- 44.399	- 42.104	- 33.970	- 32.021

Kaynak: The Economist, *: The Economist tahmini

Yunanistan'da tarım, ormancılık ve balıkçılığın GSYİH'ye katkısı son yıllarda azalmış olmasına rağmen, bu sektörlerin GSYİH'ye katkısı 2008 yılında %6,6 oranı ile AB ortalaması olan %2,5'un çok üzerindedir. Hizmetler sektörünün GSYİH'ye katkısı çoğu gelişmiş ülkede olduğu gibi önemli yer tutmaktadır. Hizmetler sektörünün düşük katma değerli yapısı finansal sistemin 1990'lı yıllarda modernizasyonu ile değişmiştir. Turizmin toplam milli gelirden önemli bir payı bulunmaktadır. En geniş alt sektörler emlak işleri ve ticarettir. Finans sektörünün büyümesi ve telekom pazarının serbestleştirilmesi ile ulaştırma ve iletişim sektörlerinin önemi artmıştır.

1.2 SEKTÖRLER

1.2.1 Tarım Sektörü

Dağlık arazisi nedeniyle ülke topraklarının yalnızca %26,2'si işlenmektedir; işlenmekte olan toprakların ise ancak %42'si sulanabilmektedir. Yunanistan birçok mahsulde kendi kendine yeten bir ülkedir fakat bazı tahılları, kendisine gerekli et ve mandıra ürünlerinin geniş bir bölümünü ithal etmektedir. Endüstriyel şeftali üretiminde lider ülkelerden biridir ve domates üretiminde en üst sırayı almaktadır. Ülkenin diğer önemli mahsulleri tütün, pamuk ve şekerpancarıdır. Yunanistan balıkçılık filosu, daha eski ve küçük teknelerden komisyon almayan AB programlarının avantajlarından yararlanabilmeleri için 1990'ların ortalarında küçültülmüştür. Balıkçılık filosu son on yılın sonlarında tekrar büyüyerek 1998 yılında 8.143 tekneye ulaşmış, ancak bu sayı 1999 yılında tekrar azaltılarak 7.716'ya ve 2000 yılında 7.627'ye indirilmiştir. Yunanistan, balık çiftçiliğinde Avrupa'da üretimin yaklaşık yarısını karşılamaktadır ve lider konumundadır.¹

1.2.2 Sanayi Sektörü

Yunanistan'ın üretim sektörü Avrupa standartlarına göre daha küçüktür ve 2004 yılında GSYİH'nin %14,2'si olarak hesaplanmıştır. Sektörün GSYİH'ye olan katkısı son yıllarda düşme eğilimi göstermişse de sektör hala ihracatta çok önemli yer tutmaktadır. İmalatçı firmaların geneli küçük aile işletmeleridir. Yunanistan Ulusal İstatistik Hizmetlerinin (NSSG) en son yaptığı sanayi araştırmasında listelenen 144 717 kuruluşun %92,5'i on kişiden az işçiyle ve yalnızca %0,5'i 100'den fazla işçiyle çalışmaktadır. (On kişiden fazla işçiyle çalışan 5.604 şirketle 1996 da yapılan bir araştırma: 50'den fazla işçiyle çalışan firmaların, iş alanlarının yalnızca %17,6'sında faal olduğunu ve toplam katma değerini %79,1'ini sağladığını göstermiştir.) En geniş ve genel olarak en karlı sektör özellikle hammaddelerini yerel kaynaklardan sağlayan yiyecek, içecek ve tütün gibi tüketim malları sanayidir. Giyecek ve ayakkabı endüstrisinde, düşük ücretli Asya ve Doğu Avrupa ülkeleriyle yapılan rekabet nedeniyle son yıllarda gerileme görülmüştür. Bazı Yunan şirketleri, özellikle giyim sektöründe çalışanlar, iş yoğunluklarını Balkan ülkeleriyle sınırlandırmışlardır. 1980'lerde Avrupa ile artan ekonomik ilişkiler sonucu, 1950'li ve 1960'lı yıllarda kurulan düşük teknolojiyle çalışan ve daha çok ithalata dayanan sanayi şirketlerinin sayısı azalmıştır. Üreticiler artan ücret maliyetleri sebebiyle, daha yüksek katma değer sağlayan malların araştırmasına girmişlerdir.

Yunanistan Sanayi Üretim Endeksi- 2008

	2006	2007	2008
Sanayi	100,89	103,28	99,11
Madencilik	97,14	96,86	92,53
İmalat	102,01	104,36	99,46
Elektrik	98,22	101,74	98,87
Su arzı	102,41	103,52	105,98
Enerji	100,03	102,89	100,39
Ara malı	102,35	103,22	96,3
Sermaye Malları	101,49	100,26	94
Dayanıklı tüketim malları	102,31	101,94	96,8
Dayanısız tüketim malları	100,14	105,15	102,3

Kaynak: Yunanistan Merkez Bankası, Konjonktürel İstatistik Bülteni

¹ http://www.igeme.org.tr/Arastirmalar/ulke_sek/index.cfm?sec=ara

1.2.3 Ulaştırma Sektörü

Yunanistan, ticaretinin beste ikisini AB ile yapmaktadır. Başlıca, Avrupa pazarlarından coğrafik olarak uzak olması ve düşük kaliteli ulaşım ve iletişim ağına sahip bulunması, sürekli bir ticari açık vermesinin altında yatan en önemli faktörlerdir. Bunu düzeltmek için AB fonlarından dörtte birinden fazlası ulaşımına gitmiştir. Balkan ülkeleriyle ulaşım hattının ve Avrupa bağlantılı limanlara ulaşımı sağlayacak karayolu hattının geliştirilmesine özel önem verilmiştir.

1.2.3.1 Demiryolu:

Ülkenin zorlu arazi yapısı demiryolu ağının gelişmesini engellemiştir. Yetersiz olan Güney-Doğu Avrupa'ya giden demiryolu hattı, Avrupa Ulaşım ağına dâhil edilmiş ve çift raylı ve hatların 200 km/saat hıza elverişli şekilde elektrikleştirilmesi uygulanmıştır.

1.2.3.2 Karayolu:

İki adet uluslar arası otobana sahiptir: ilki, Atina üzerinden Patras ve Selanik'i birbirine bağlamakta ve diğeri ise İgoumentitsa'dan Selanik'e uzanarak kuzey Yunanistan'ı boydan boya geçip Türkiye sınırına ulaşmaktadır. İkincisi ise, Atina'yı Elefsis'in endüstri merkezine ve yeni Spata havaalanına bağlayan BOT projesi, Fransa-Yunanistan konsorsiyumu ile yapılmaktadır.

1.2.3.3 Denizyolu:

Limanları uluslar arası denizciliği engelleyecek hiçbir durumu bulunmamaktadır. Ortak Pazar kuralına göre, kıyı denizciliği ve tekne gezintileri, 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren AB gemilerine açılmıştır. Ancak Yunanistan, 2004 sonuna kadar ülkenin adalara olan rotaları düzenlemesine izin veren kısıtlayıcı tedbirlere sahiptir. Yaklaşık tüm yüzen gemi darası tonlarının altıda biri olmak üzere, Yunanistan dünyanın en büyük deniz filosuna sahiptir. Ancak gemilerde çalışacak mürettebatın büyük bölümünün Yunan uyruklu olma koşulu, maliyetleri artırması nedeniyle bu gemilerin 2000 yılında dörtte biri Yunanistan bayrağı altında kayıtlıdır.

1.2.4 Turizm Sektörü

2004 olimpiyat oyunları ile turizm gelirleri %10 oranında artış göstererek 10,3 milyar € seviyesine ulaşmıştır. Yunan Turizm Ofisinin (EOT) yayınladığı verilere göre 2005 yılında turizmin Yunan GSYİH'sine direk katkısı %7,2 ve dolaylı katkısı ise %16,2'dir. Sektörün işgücüne direk katkısı %7,8, dolaylı katkısı %18,2 civarındadır. 2008 yılında en çok gelir bırakan 8,5 milyar dolar ile AB üyesi ülkeler olmuştur. Toplam AB gelirlerinin %64'ünü Euro bölgesi ekonomileri oluşturmuştur. Euro bölgesinden en fazla 1,9 milyar dolar gelir ile Almanya'dan gelir sağlanırken, ikinci sırada 823 milyon dolar gelire İtalya'dan ve üçüncü olarak 778 milyon dolar ile Fransa'dan gelir sağlanmıştır. Euro bölgesi dışından ise en fazla gelir bırakan ülke İngiltere olmuştur. 1,8 milyar Euro gelir bırakan İngiltere'nin ardından 225 milyon dolar ile İsveç yer almaktadır. Diğer ülkelerden ABD 2008 yılı itibariyle 726 milyon dolarlık geliri ile en fazla gelir bırakan ülke olmuştur. ABD'nin ardından 400 milyon dolarlık geliri ile Rusya yer almaktadır.

Yunanistan'a gelen turistlerden sağlanan gelir (milyon €)

	2006	2007	2008
AB-27	8.921	8.718	8.590
Euro Bölgesi	5.850	5.459	5.543
- Almanya	2.452	2.039	1.915
- İtalya	867	872	823
- Fransa	573	718	778
- Hollanda	497	491	581
- Kıbrıs	429	439	394
Euro dışı	3.070	3.258	3.042
- İngiltere	2.011	2.160	1.869
- İsveç	202	175	225
- Danimarka	186	185	158
- Romanya	183	177	163
Diğer Ülkeler	2.435	2.600	3.045
- USA	674	757	726
- Rusya	233	237	400
- Avustralya	188	128	160

Kaynak: Yunanistan Merkez Bankası, Konjonktürel göstergeler bülteni

1.2.5 İnşaat Sektörü

İnşaat sanayi gelişmiş bir yapı göstermesi karşılık istikrarsız bir seyir izlemektedir. 2004 yılında sektörün GSYİH'e katkısı %8,9 oranındadır. Bunda Atina'da düzenlenen olimpiyat oyunları ve AB'den sağlanan fonlar başlıca rol oynamıştır. 1990'lı yıllardaki önemli ölçüde AB finansmanı sağlanmış ve AB projelerinden en çok ağır sanayi inşaat şirketleri yararlanmışır. AB fonlarının 1994-1999 Çerçeve Programı ve 2000-2006 Çerçeve Programı en büyük bölümü, kuzey-güney ve doğu-batı karayolları, Atina yer altı demiryolu, havaalanları ve limanların geliştirilmesi için kamu yatırımları şeklinde kullanılmışır.

1.3 DIŞ TİCARET

Yunanistan'ın toplam ihracatı 2007 yılında 23,9 milyar dolar iken 2008 yılında 25,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Yunanistan'ın toplam ithalatı ise 2007 yılında 80,7 milyar dolar olarak iken 2008 yılında 84 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret hacminde de yıllar itibariyle sürekli bir artış görülmektedir. 2007 yılında 104,5 milyar dolar olan dış ticaret hacmi 2008 yılında 109,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaretin Dağılımı- 1000 dolar (%) (2008)

İHRACAT	Tutar	%	İTHALAT	Tutar	%
İtalya	2.946.249	11,5	Almanya	10.652.428	12,8
Almanya	2.680.429	10,5	İtalya	10.195.232	11,6
Bulgaristan	1.820.488	7,1	Rusya	6.555.068	5,6
Kıbrıs	1.623.268	6,4	Çin	4.926.027	5,5
ABD	1.303.076	5,1	Fransa	4.559.383	5

Kaynak: ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi)

Yunanistan'ın 2008 yılı ihracatına bakıldığı zaman İtalya 2,9 milyar dolar değer ve toplamda %11,5 oranı ile birinci sırada yer almaktadır. İtalya'nın ardından 2,7 milyar dolar ve %10,5'lik payı ile Almanya ikinci sırada gelmektedir. Türkiye ise 0,9 milyar dolar değeri ve toplam ihracat içinde %3,6'lık payı ile 9. sırada yer almaktadır. 2007 yılına göre Türkiye 9. sıradaki yerini korumuştur. Yunanistan'ın 2008 yılı ithalatında ise Almanya 10,7 milyar dolar değeri ile ilk sırada yer almaktadır. Almanya'nın toplam payı ise %11,9'dur. İkinci sırada İtalya 10,2 milyar dolar değeri ile yer alırken toplam ithalatta %11,4 paya sahiptir. Türkiye ise 2,5 milyar dolar ile 11. sırada yer alırken toplam ihracatı içindeki payı %2,8'dir.

Yunanistan'ın başlıca ticari ortakları

İHRACAT	Toplam içindeki payı %	İTHALAT	Toplam içindeki payı %
Almanya	9,4	Almanya	7,6
Fransa	3,8	Fransa	4,4
İngiltere	3,5	İngiltere	4
İtalya	3,4	İtalya	3,5
Toplam AB	36,7	Toplam AB	37,5

Kaynak: ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi)

AB ülkelerine yapılan ihracatı toplam ihracatın %36,7'ini oluşturmaktadır. Avrupa Birliği içerisinde ise ilk sırada Almanya %9,4'lik payı ile Almanya gelmektedir. Ardından sırasıyla Fransa, İngiltere ve İtalya yer almıştır. İthalatında ise toplam ithalatın %37,5'si Avrupa Birliği ülkelerinden temin edilmiştir. İlk sırada yine Almanya yer alırken, Almanya'yı Fransa, İngiltere ve İtalya takip etmektedir.

2.0 TÜRKİYE İLE EKONOMİK VE TİCARİ İLİSKİLERİN GELİŞİMİ

Türkiye ile Yunanistan, Ege Denizi'nde önemli birer ticari ortaktır. 2005 yılında 1,8 milyar dolarlık ticaret hacmi 2008 yılında 3,5 milyar dolara dayanmıştır. İki ülke dış ticaretinde denge Yunanistan aleyhine gelişme göstermiştir. Ancak 2008 yılında başlayan küresel krizle birlikte azalması öngörülen dış ticaret hacmi ile 2009 yılında dış ticaret hacminde az da olsa Yunanistan lehine gelişme olmuştur. Türkiye'de önemli oranda Yunanlılar bankacılık sektörüne yatırım yapmışlardır. Hazine müsteşarlığı kayıtlarına göre 294 Yunanistan kaynaklı firma faaliyet göstermektedir. Son yıllarda iki ülke ticaret hacmi sürekli artmış ve Türkiye, Yunanistan'ın 9. ticari ortağı haline gelmiştir.

Yunanistan'ın Türkiye ile Dış Ticareti (1000 \$)

Yıllar	İthalat	İhracat	Hacim	Denge
2005	1.191.213	935.843	2.127.056	- 255.370
2006	1.665.845	1.066.531	2.732.376	- 599.314
2007	2.287.531	850.103	3.137.635	- 1.437.428
2008	2.491.999	914.924	3.406.923	- 1.577.075
2009*	501.235	310.209	811.444	- 191.026

Kaynak: ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi), * ilk 3 ayın rakamlar

Ürün bazında iki ülke arasındaki dış ticarete bakıldığı zaman; en fazla ticarete konu olan ürün motorlu araçlardır. 2005 yılında 90 milyon dolar olan Türkiye ihracatı 2007 yılında %203,5 oranında artış göstererek 273 milyon dolara yükselmiştir. İkinci sırada, demir çelik ürünleri AR-GE ve Uluslararası İlişkiler

gelmektedir. 2005 yılında 137 milyon dolar olan Türkiye ihracatı 2007 yılında %70,6 oranında artarak 235 milyon dolar düzeyine yükselmiştir. Üçüncü sırada, mineral yakıtlar ve petrol ürünleri gelmektedir. 2005 yılında 3,4 milyon dolar olan ihracat 2007 yılında %4000 oranında artarak 174,6 milyon dolara yükselmiştir. Dördüncü sırada, makine ve ekipmanlar gelmektedir. 2005 yılında 92 milyon dolar olarak gerçekleşen ithalat 2007 yılında %75,5 oranında artarak 163 milyon dolar düzeyine çıkmıştır. Ardında ise sırasıyla; Elektrik-Elektronik ürünler, Demir ve Çelik Eşya, Plastik ve ürünleri, Giyim ve aksesuarları, alüminyum ürünleri ve Mobilya-aydınlatma- levhalar ve prefabrik bina gelmektedir.²

Yunanistan'ın Türkiye'ye ihracatında ilk sırada Mineral Yakıtlar gelmektedir. 2006 yılında 416 milyon dolar olan ihracat 2007 yılında 204 milyon dolar düzeyine düşmüştür. İkinci sırada Plastik ve ürünleri gelmektedir. Yunanistan, 2006 yılında 141 milyon dolar ihracat yaparken 2007 yılında 137 milyon dolara düşmüştür. Ardından pamuk ihracatı yer almaktadır. Yunanistan'ın 2006 yılında 204 milyon dolar ihracat yaparken 2007 yılında 121 milyon dolara gerilemiştir. Dördüncü sırada bakır ve ürünleri ihracatı yer almaktadır. Yunanistan, 2006 yılında 32 milyon dolar ihracat yaparken 2007 yılında 48 milyon dolara düşmüştür. Ardından sırasıyla Makine ve kazanlar, Alüminyum ve ürünleri, Elektrik ve elektronik ekipmanlar, deri ve deri ürünleri, hayvan yemi ve gıda sanayi atıkları ve giyim ve aksesuarları gelmektedir.³

- **Türkiye'deki Yunan Yatırımları;**

Hazine Müsteşarlığı 2006 rakamlarına göre Türkiye'de 126 adet Yunan sermayeli şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerin Türkiye'deki toplam sermayesi ise 430 milyon Euro'dur. Yatırımlar açısından iki ülke arasındaki en önemli gelişme ise, Yunanistan'ın en büyük bankası National Bank of Greece'in Türkiye'deki Finansbank'ın %46'sını 2.774 milyar dolara satın alması olmuştur. İkinci en büyük ortak firma ise İddia'nın %45'ine sahip olan Yunanlı Intralot firmasıdır. Firma, Yunanistan'daki Intracom'a bağlı durumdadır. 126 firmanın 27'si İzmir'de bulunmaktadır. Bu şirketlerin toplam sermayesi 1 milyon 752 bin TL'dir. Bu firmalar genel olarak imalat sanayi, oteller ve lokantalar, sağlık işleri ve sosyal hizmetler, gayrimenkul, kiralama faaliyetleri, ulaştırma-haberleşme, toptan-perakende ticaret, motorlu taşıt ve balıkçılık sektörlerindedir.

- **Yunanistan'daki Türk yatırımları;**

Yunan hükümeti son döneme kadar caydırıcı bir yatırım politikası izlemiştir. Karamanlis hükümeti ile yapılan yasal düzenlemelerle ülke yabancı sermayeye açılmaya çalışılmıştır. Ağustos 2005'te 3386 sayılı Kanun gereğince, 300.000 Euro'luk yatırım yapan firmaya oturma ve çalışma izni verilmesi konusunda daha esnek davranılmaya başlandı. Halen çıkartılan zorluklar nedeniyle Yunanistan'da ciddi bir Türk yatırımı bulunmamaktadır. Hazine Müsteşarlığına göre Yunanistan'da toplam dört Türk firması faaliyet göstermekte ve bunların da toplam yatırım tutarının 487 bin dolar civarında olduğu belirtilirken, DTM'ye göre 10 firma turizm, nakliyat, gıda, mobilya, bilişim ve dış ticaret sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

² Kaynak: ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi)

³ Kaynak: ITC (Uluslararası Ticaret Merkezi)

3.0 TİCARİ İLİŞKİLERDE BİLİNMESİ GEREKEN KONULAR

- **Fiyatlandırma ve Ödeme Şekilleri**

Yunanistan'a ihracat ve fiyatlandırmada, İlaç sanayi ve tarım ürünleri dışında, Yunanistan'da fiyatlar tamamen serbest piyasa koşullarına tabidir. Bir ürünün fiyatlandırılmasında, ihracatçı firma, ödeme ve vadeyi değerlendirmek durumundadır. Siparişler ve piyasa genelde küçüktür. Büyük siparişlerde Yunanlı ithalatçılar genelde özel ödeme teklif edecektir. Yunanlı ithalatçılar genelde CIF teslimat talep etmektedirler. Ancak, büyük Yunan firmaları teslimatın Türkiye'de fabrikada yapılması isteyebilmekte ve taşıma ve sigortayı kendileri organize edebilmektedirler. Genelde peşin ödeme veya akreditifli olarak başlayan ticari ilişkiler sonraki partilerde vesaik mukabiline veya açık hesaba dönüşmekte ve zaman zaman ödenmeme şikâyetleri ile karşılaşılabilmektedir.

İthalatçılar Yunanistan'da akreditif işlemlerinin çok masraflı olduğundan şikayet etmektedirler. Sevk evraklarının suretleriyle gümrüklerden mal çekilebildiği ve akreditifteki muhabir banka güvencelerinin bertaraf edilebildiği görülebilmektedir. Bankaların herhangi bir garanti vermesi için, önce eşdeğer nakit miktarın bankaya yatırılması gerekmektedir. Ekstra giderlerden kaçınmak için Yunanlı firmalar genellikle vesaik mukabili ödeme seklini tercih etmekte veya 30-60 gün veya daha uzun vadeli ödeme kolaylığı aramaktadır.

- **Ticari Düzenlemeler ve Standartlar**

Yunanistan standartlar konusunda AB tarafından oluşturulmuş direktifleri takip eder. ISO 9000 kabul edilmiştir ve birçok yerel firma tarafından kullanılır. Ayrıca birçok hükümet sözleşmesi için de bir gerekliliktir. Yunanistan'da standart ve teknik düzenlemeler Yunan Standart Kurumu (ELOT) tarafından yürütülmektedir. Ancak AB uygulamaları geçerli olmakla beraber teknik kontroller belirlenen standartlara göre genelde Atina ve Selanik'te kurulu laboratuvarlar vasıtasıyla yapılmaktadır.

- **Vergiler**

Yunanistan Avrupa Birliği'nin üyesi olduğu için, AB'nin ortak dış gümrük vergisi uygulamasını, ortak tarım, ulaşım politikasını ve eşya, emek ve sermayenin serbest dolaşımı konusundaki direktifleri kabul etmiştir. AB üyeleri ile ticaret vergiye maruz değildir. Diğer ülkeler için gümrük vergisi ürünün %5-7'sidir. Genel olarak vergiler hammaddelerde düşüktür, fakat tekstilde yüksektir. Yunanistan'da KDV oranları mal ve hizmet alım-satımlarında % 18 olup, ithalatın Midilli, Sakız, Sisam, Oniki Adalar, Kiklades ve Tasoz, Semadirek, Kuzey Sporades ve Skiros adalarına yapılması halinde KDV % 13 olarak uygulanmaktadır. Ancak Yunanistan genelinde temel tüketim mallarında %8 ve kitapta %4 olarak uygulanmaktadır.

- **Yatırım Teşvikleri**

Yunanistan Dünya Ticaret Örgütü'nün yatırım ve teşviklere ilişkin düzenlemelerini kabul etmiştir. Verimli girişimlerde yerli ve yabancı yatırımcılar arasında bir eşitlik içinde yatırım teşvikleri mevcut bulunmaktadır. Az kalkınmış bir bölgede yatırım yapıldığında daha çok teşvik alınmaktadır. Aralık 2004'te yürürlüğe giren 3299 sayılı Yatırım Teşvikleri Yasasına göre aşağıda belirtilen kategorilerde faaliyet gösteren işletmeler yararlanmaya hak kazanmıştır:

- Madencilik, taşocakçılığı ve endüstriyel minerallerin islenmesi
- Tarımsal ya da hayvansal ürünlerin, balıkçılık ürünlerinin standartlaştırılması, paketlenmesi ya da korunması
- Sera tipi tarım, biyolojik tarım ve modern teknoloji ile yapılan balıkçılık projeleri
- İmalat, enerji üretimi ve arıtma projeleri
- Yeni oteller ve/veya mevcut otellerin genişletilmesi
- Konferans merkezleri, kayak merkezleri, yat limanları, golf sahaları, sağlık turizm merkezleri vb. merkezler
- Onaylı endüstriyel araştırma merkezleri, yazılım geliştirme ve yeni ürün ve yöntemlerin geliştirilmesi
- Çevrenin korunması ve atık arıtma projeleri
- Lojistik, antrepo ve taşımacılık faaliyetleri, park alanları

Yasa ile getirilen teşvik türleri ise; Nakit yardımı, Kira teşviki, Vergi muafiyeti ve yeni açılan işyerlerinin ücret maliyetlerine teşvik seklindedir. Beş yıldan daha fazla faaliyette bulunacak yatırımcılar faiz sübvansiyonu ve vergi istisnaları ile eğer yatırımları ile ihracata dönük üretim yapıyorlar ise veya ithal ikameci bir yaklaşımla ithal edilmekte olan ürünlerin ithalini engellemiş iseler, ilave vergi teşvikleri verilmektedir. 10 milyon Dolar'ı aşan yatırımlar veya yabancı katılımcılar var ise 5 milyon Dolar'ı aşan yatırımlar için Yunan Yatırım Merkezi (ELKE) tek nokta olarak projenin gerçekleşmesinden sorumlu olup, ilave hükümet teşvikleri de verilmektedir. Bir yatırımın genişletilmesi veya bakımı veya kurulması için bir ön şart aranmamakla birlikte bir yatırımcı vergi veya yatırım teşviki talep ettiğinde performansına ilişkin veriler aranmaktadır. Yerel katkı, ithal ikamesi, ihracata dönüklük ve teknoloji transferi gibi hususlar Yunan hükümet yetkilileri tarafından değerlendirilerek yatırım teşvikleri verilmektedir. Ayrıca, yatırım teşviklerinin verilmesi sırasında sıralanan verimliliği sağlayamayan firmaların aldıkları teşviklerin iadesi veya kaldırılması mümkün olabilmektedir. İzin için hükümete sunulan bütün bilgiler gizli olarak değerlendirilmektedir. Birliği ülkeleri dışından gelen yabancılar, oturma ve çalışma müsaadesi aldıktan sonra çalışabilirler. Yabancı yatırımcıları etkileyen ayırıcı veya tercihli ithalat/ihracat politikaları bulunmamakta olup, bu ve benzer hususlar artan bir şekilde AB düzenlemeleri çerçevesinde yürütülmektedir.

• İhracatta Gerekli Belgeler

AB ile Türkiye arasındaki ticarete ATR.1 ve ATR.3 olarak kullanılan dolaşım belgeleri, Gümrük Birliği Anlaşması imzalandıktan sonra sadece ATR olarak kullanılmaya başlanmıştır. Avrupa Birliği'ne yönelen ihracatta, Katma Protokol gereğince malların gümrük muafiyetinden yararlanabilmesi için "ATR Dolaşım Belgesi"nin ihracatçı ülke yetkilileri tarafından düzenlenerek gümrük idarelerince vize edilmesi gerekmektedir. İhracatçı, bağlı bulunduğu odadan aldığı ATR Belgesini eksiksiz ve tam olarak doldurmalı ve odaya onaylatmalıdır. Beş nüsha olarak doldurulan Dolaşım Belgesine, 1 Adet Fatura Sureti ve dilekçe eklenmektedir. Dolaşım Belgesinin yeşil renkte olan ilk nüshaları ihracatçıya verilmektedir. Beyaz renkli olan nüshalardan biri ise Gümrük idaresinde kalmaktadır. Diğer 2 nüsha da fiili ihracatı takip eden ilk işgünü içinde Gümrük idaresince ilgili odaya gönderilmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile demir çelik ürünlerinde (AKÇT ürünleri) imzaladığı Serbest Ticaret Anlaşması kapsamındaki ürünlerin ihracatında da EURO.1 Belgesinin düzenlenmesi gerekmektedir.

Türkiye ile AB arasında malların "Serbest Dolaşım" ilkesi çerçevesinde tercihli ticarete konu olması malların menşeinin belirlenmesi bakımından yeni bir düzenlemeye gidilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Tercihli ticarete mallar Türkiye veya AB Menseli olabildikleri gibi, üçüncü ülke menseli de olabilmektedir; bundan dolayı mense kümülasyonuna hangi ürünlerin girebileceğinin

ayrıca tespit edilmesi belgelendirilmesi gerekmektedir. Bu ihtiyaç nedeniyle, Türkiye ile AB arasındaki ticarete kullanılmakta olan A.TR belgesi ile birlikte Tedarikçi belgesi kullanılmaktadır. “Tedarikçi Beyanı” belgesi taraflar arasında ticarete konu olan malların menşeyini belirleyecek ve ithal edilen ürünlerin sisteme taraf ülkelere yeniden ihracının söz konusu olması halinde ithalatçının talebi üzerine düzenlenir.

- **Serbest Ticaret Bölgeleri**

Yunanistan, Pire, Selanik ve Heraklion-Girit liman bölgelerinde mevcut üç serbest ticaret bölgesine sahiptir. Yabancı orijinli mallar bu bölgelere gümrük ve diğer vergileri ödenmeksizin getirilir ve transit yüklemesi yapılır veya re-export edilirse gümrük ve diğer vergilerden muafiyeti devam eder. Benzer şekilde, alıcı adına, depolamaya ve malların transferine ilişkin olarak bölgede düzenlenen belgeler damga vergisinden de muaftır. Yükleme-boşaltma işlemleri AB'nin 2504/88 ve 2562/90 sayılı Yönetmeliklerine göre yürütülmektedir. Transit malların antrepolarda tutulma imkânı bulunmaktadır. Ayrıca bölgeler paketleme, tasnif etme ve etiketleme işleri için de kullanılabilir. Montaj ve imalat işlemleri azda olsa Selanik bölgesinde bulunmaktadır. Ambar masraflarının her altı ayda ödenmesi ile depolama süresinde bir sınırlama bulunmamaktadır.

- **Ambalaj ve Etiketleme**

Etiketleme ve markalama koşullarında AB normları uygulanmaktadır. Yunanca etiketleme ürünün gümrükten çıkarılması ile satışa sunulması arasında yapılmak durumundadır. Bu hususta bir problem yaşanması halinde Yunan ithalatçı ile görüşülerek çözülmesi mümkündür.

- **Fikri ve Sınâî Mülkiyet Hakları**

Yunan kanunları patent ve markalar için yerli ve yabancı firmalara eşit koruma sağlamaktadır. Yunanistan, Fikri ve Sınâî Mülkiyet Haklarının Korunması için Paris Konvansiyonu, Dünya Endüstriyel Haklar Organizasyonu ve Bern Konvansiyonu üyesidir. Yunan mevzuatı bu konudaki Avrupa Birliği düzenlemeleri ile de uyum içindedir.

- **Patent ve Marka**

Patent ve marka, fikri ve sınâî mülkiyet hakları kapsamında çok büyük önem arz etmektedir. Birçok sektörde fiyat ve işçilik avantajını kaybeden Yunan sanayicisi ve ihracatçısı, marka ve patente önem vermeye başlamıştır. Devlet, küçük sanayicilerin moda yaratma ve moda tahmini, dış pazar bulma ve yurt dışı tanıtım faaliyetlerinde yardımcı olmak amacıyla maddi katkı sağlamaktadır.

Avrupa Birliği Ülkelerinde geçerli marka tescili için, marka tescilini müteakip İspanya'da kurulu Avrupa Tek Pazar Marka Armonize Kurumuna Yunanistan'dan alınacak marka tescil izninin kaydettirilmesi gerekmektedir. Yunanistan'da marka tesciline ilişkin yetki Yunan Kalkınma Bakanlığı'nın ticaret ve sanayi birimlerinde bulunmaktadır. Marka tescili, 20 Aralık 1993 tarihli ve 40/94 sayılı mevzuat çerçevesinde ilgili kurul tarafından yapılmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin herhangi birisinden alınmış bir marka tescilinin Yunanistan'da uygulanması 353/98 sayılı mevzuat çerçevesinde Yunan Kalkınma Bakanlığı'na müracaat ile mümkün bulunmaktadır. Yunanistan'da Marka Tescili için www.obl.gr internet sitesinden bilgi alınabilir.

Yunanistan'daki marka tescili uygulamasında istenen bilgiler şunlardır:

- 60 Euro'dan başlamak üzere vergi ve harç gideri,
- Başvuru formunun Yunanca bir örneği,
- İlgili şirketin Yunanistan'daki yetkili bir avukata kendisini temsil etmek üzere vermesi gereken vekalet örneği,
- Başvuru formu örneğinin 10 tane kopyası (formların renkli olması halinde kopyaların buna mukabellen 10 tane renkli kopyası).

• Sorunlar ve Çözüm Öneriler

İki ülke arası ticaret gümrük birliğinin yürürlüğe girmesi ile artış göstermiştir. 1996 yılında 500 milyon dolar seviyesinde olan ticaret hacmi günümüzde 4 milyar dolara kadar çıkmıştır. Türkiye Yunanistan'ın önemli ihracat pazarlarından biridir. Yunanistan'ın Türkiye'ye ihracatı birçok AB üyesi ülkeye ihracatından daha büyüktür. Toplam ithalatı içinde ülkemizin payı ise ihracatına nazaran daha önemsiz bir yer tutmaktadır. Fakat ülkemizin ihraç ettiği mallar ithalat mallarına göre daha yüksek katma değere sahiptir. Yunanistan pazarı hem beğenilen hem de coğrafi olarak ülkemize yakın, aynı zamanda alım gücü yüksek bir pazardır. Ancak iki ülke arasında tarihsel sorunların hala devam etmesi ticaretin geliştirilmesinin önündeki en büyük engellerden birisidir. Yunanistan'a ihracı veya bu ülkeden transit geçişi yapılan zirai ürünlerin kontrolünün Cumartesi-Pazar hariç her gün 10.00–14.00 arasında yapılması nedeniyle, Türk TIR'ları bu saatler dışında Yunanistan'a giriş yapmaları halinde, normal günlerde en az 10 saat, tatil günlerinde ise 48 saate yakın bir süre beklemek zorunda kalmaktadır.

Yunan sınır kapılarında görevli veteriner kontrol hekimlerinin 14.00–17.00 saatleri arasında çalışması ve gümrük geçişlerinde bu saatler haricinde çalışan nöbetçi veteriner hekim bulunmaması, özellikle frigofirik kamyonla yapılan dondurulmuş ürün nakliyelerinde soruna yol açmaktadır.

Yas-meyve ihracatında, Yunanistan gümrüklerinde ayrıca yapılan incelemelerin zaman kaybına yol açması ve her gümrük kapısında sağlık görevlisi bulunmaması, şikâyetlere yol açmaktadır. Yunan tarafının sağlık taraması yapan 12 gümrük kapısının olmasının ülkenin konumu nedeniyle yetersiz kaldığı vurgulanmaktadır.

Genelde yunan ithalatçılardan mal bedelinin tahsil edilmesinde karşılaşılan şikâyetler genelde küçük ithalatçı aile firmalarına yöneliktir. İhracatın taşınmasında önemli role sahip karayolu taşımacılığı sektörü de bekleme süreleri karşılığı tahakkuk eden bedellerin ödenmemesinden veya eksik ödenmesinden şikâyetleri olmaktadır.

İki ülke arasındaki genel işbirliğine ek olarak Türk Ege kıyıları ile Yunan Ege adaları arasında ilişkileri geliştirmek ve bunu genele yaymak mümkün görünmektedir. Tarihten gelen bağ ile iki kesim arasında özellikle kıyıdaş yerler arasında bazı benzerliklerin olduğu muhakkaktır. Yunan adalarında olanaklar kısıtlı olduğundan ihtiyaçların karşılanmasında ve doğal kaynaklar kısıtlı olduğundan, ihtiyaçların büyük çoğunluğunun karşılanmasında anakaraya bağımlı durumdadır.

Sınır ticaretini kolaylaştırıcı tedbirler alması, Adalar'a yapılacak gezilerde vize işlem ve prosedürlerinin kolaylaştırılması, Adalar'a taşımacılığı geliştirmek için düzenli feribot seferleri düzenlenmesi iki ülke arası ilişkileri gelişimi açısından büyük öneme sahiptir.

• Pasaport ve Vize

Gerek yeşil gerekse lacivert pasaporta sahip T.C vatandaşları için vize zorunludur.

Genelde iş gezileri için davet mektubu talep edilmektedir.

• Çalışma Saatleri

Bir Akdeniz ülkesi olan Yunanistan 1970’li yıllardan beri haftada beş gün ve günde sekiz saat çalışma sistemini uygulamamaktadır. Yunanistan’da çalışma saatleri farklılık göstermektedir ve başlıca kent alanlarında uygulanan çalışma saatleri şu şekildedir:

Devlet Daireleri:

Pazartesi - Cuma: 7:30 –15:00 (Ekimden mayısa kadar)

Cumartesi - Pazar: Tatil

Pazartesi - Cuma: 7:00 – 14:30 (Mayıstan Ekime kadar)

CumartesiPazar: Tatil

Ticarethaneler:

PazartesiCuma: 8:00 – 17:00

CumartesiPazar: Tatil

İmalathaneler:

Pazartesi - Cuma: 7:00 – 15:00

CumartesiPazar: Tatil

Bankalar:

PazartesiCuma: 8:30 – 14:00

CumartesiPazar: Tatil

(Bazı bankalar Cuma günleri 13.30’da kapanmaktadır, birkaç büyük banka ise

Cumartesi sabahları da açılmaktadır)

Çoğu Yunan firması, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler ve mağazalar, geleneksel çalışma saatlerini uygulamakta ve Pazartesi – Cumartesi günleri arasında 8:00 – 14:30 veya 9:00 – 15:00 saatleri arasında çalışmakta ve Pazartesi – Cuma günleri 17:30 – 20:30 saatleri arasında tekrar açılmaktadır. 2005 yılı Mart ayında mağaza ve süpermarketlerin çalışma saatlerini düzenleyen bir yasa çıkarılmasına rağmen bu yasa yaygın şekilde uygulamada değildir.

• Yararlı Adresler

- Athens Chamber of Commerce and Industry; 7 Academias Street; GR106; 71

Athens Tel: 01/3624280; Faks: 01/3645803; www.acci.gr

- T.C. Büyükelçiliği: Vasileos Yorgiu B No.8 10674 Athens; Tel.00 30 10 72 63

000 Faks.72 29 597; EMail- turkembgr@hol.gr

- Yunanistan Cumhuriyeti Büyükelçiliği; Adres: Zia ÜrRahman Cad. No:911

G.O.P. ANKARA; Tel: (+90 312) 436 88 60 436 88 62; Faks: (+90 312) 446 31 91

- ELKE (Hellenic Centre for Investment); 3 Mitropoleos St. Athens 105 57

Tel: 00301 324 2070; Faks: 00 301 324 2079; web: www.elke.gr

- Ticareti Gelistirme Kurulusu Export Promotion Organisation (OPE) Tel: 996 19

00; Faks: 991 53 92;

- Milli _statistik Kurumu National Statistical Service (ESYE) Tel: 324 85 11;

Faks:324 10 98;

- Yunan _hracatçıları Birliği Panhellenic Exporters’ Association; Tel: 522 89 25

AR-GE ve Uluslararası İlişkiler

Faks: 522 29 29;

- Yunanistan Odalar Birliği; Central Union of Chambers of Greece Tel: 363 71 84;
Faks: 362 23 20

- Sanayi Bakanlığı Ministry of Development Industry; 80 Michalakopoulou Street
GR101 92 Athens; Tel: 01/7752904; Faks: 01/7704898

- Milli Ekonomi Bakanlığı Ministry of National Economy; Ermou & 1 Kornarou
Streets GR105 63 Athens; Tel: 01/3286012; Faks: 01/3286017; www.ypetho.gr

- **Internet Adresleri**

- <http://kobi.mynet.com/pdf/Yunanistan.pdf>

- http://www.abm-istanbul.org/files/BilgiBankasi/pazarlar/ulkeler/yunanistan_ulke_raporu.doc

- <http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/EA724C51-159E-469D-8454-B11C04BF453F/9058/YUNANISTAN2007EYLUL.pdf>

- <http://www.kosgeb.gov.tr/Yayinlar/duyuru.aspx?yID=252>

- http://tr.wikipedia.org/wiki/Türk-Yunan__liskileri_kronolojisi

- web.deu.edu.tr/ataturkilkeleri/pdf/dergisayi3/c1_s3_ergun_aybars.pdf

- www.greekembassy.org.tr/Turkce/index.html

- http://www.igeme.org.tr/Arastirmalar/ulke_sek/index.cfm?sec=ara

KAYNAKÇA

1. Yunanistan Ülke Profili, Dış Ticaret Müstesarlığı, www.dtm.gov.tr, 2006
2. Yunanistan Ülke Profili, İhracatı Gelistirme Etüd Merkezi (İGEME), www.igeme.com,
3. Yunanistan, Yunanistan Ankara Büyükelçiligi Web Sitesi, 2009
4. Türkiye-Yunanistan Ekonomik ve Ticari İlişkileri, T.C. Dışisleri Bakanlığı, www.mfa.gov.tr
5. Yunanistan Ülke Bilgileri, Allnet Ülkeler Rehberi, www.allnet.com
6. Greece, CIA – The World Factbook, www.cia.gov.tr, 2008
7. Greece: Economic Review, Economist Inteligence Unit, www.economist.com
8. Greece, EUROCHAMBERS Economic Survey (EES), 2008
9. Greece Merkez Bankası, National Statistics Institute, www.insse.ro
10. National Bank of Greece – Romanya Merkez Bankası Web Sitesi, www.issee.ro
11. The Economist Intelligence Unit, Country Report, Greece, January 2007
12. Türkiye Cumhuriyeti, Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı web sitesi www.foreigntrade.gov.tr
13. Dış Ekonomik İlişkiler Kurumu www.deik.org.tr
14. Yunanistan Dış Ticaret Müsteşarlığı web sitesi: www.mfa.gr/foreign
15. İzmir Ticaret Odası www.izto.org.tr